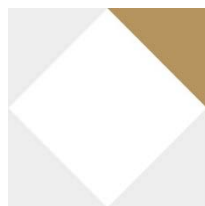

Koninklijk Instituut voor
het Kunstpatrimonium

Erfgoed
Challenge
Patrimoine

**nationale
loterij**
MEER DAN SPELEN

Grafkapel Rubens wint eerste editie

Erfgoed Challenge

Brussel, 2 december 2021: Het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK) en de Nationale Loterij maakten vandaag de winnaar bekend van de Erfgoed Challenge 2021. De Grafkapel van Rubens in de Antwerpse Sint-Jacobskerk veroverde met 3350 stemmen de harten van het publiek en werd door de commissie van erfgoedliefhebbers verkozen tot eindwinnaar. In totaal stemden bijna 12 000 mensen voor hun favoriete project, een overweldigend resultaat. De andere twee publiekslievelingen zijn de Art Nouveauhuizen in Brussel (2747 stemmen) en de Schatten van de kathedraal van Doornik (2679 stemmen). Voor de restauratie van de Rubenskapel brengt het KIK nu zijn volledige expertise in stelling, in nauwe samenwerking met de lokale gemeenschap, overheden en de Topstukkenraad. Het KIK zal ook helpen om de behandeling van de meest bedreigde Doornikse schatten in de steigers te zetten. Samen met urban.brussels wordt ten slotte gezocht naar een concreet antwoord op de gunstige stemming voor de Art Nouveauhuizen in Brussel.

Peter Paul Rubens' grafkapel opnieuw laten schitteren

De Rubenskapel, de laatste rustplaats van de wereldwijd gevierde schilder, is een even betoverend als uniek barok ensemble in de Antwerpse Sint-Jacobskerk. Het 17de-eeuwse interieur bestaat uit een monumentaal marmeren altaar met als blikvanger Peter Paul Rubens' schilderij *Madonna omringd door heiligen* (ca. 1630). De opstelling wordt bekroond met een Mariabeeld van zijn leerling Lucas Faydherbe. Deze kunstwerken hebben dringend nood aan een behandeling. In maart van volgend jaar biedt zich bovendien een unieke gelegenheid aan: de kapel wordt ontruimd voor de renovatie van de oostzijde van het kerkgebouw. Dan verhuist de *Madonna omringd door heiligen*, een weergaloos topstuk in nood, naar het KIK voor restauratie. Het verloop van de behandeling zal met alle liefhebbers worden gedeeld, zodat het schilderij tijdens de sluiting van de kerk op een uitzonderlijke manier zichtbaar blijft. Vanaf de heropening van de Sint-Jacobskerk in de zomer van 2024 zal iedereen deze parel opnieuw in topconditie kunnen bewonderen, en dat vele generaties lang.

De Erfgoed Challenge maakt dit alles mogelijk dankzij de activatie van de lokale gemeenschap rond hun kunstschaten. Zij geven betekenis aan hun erfgoed en helpen om het project in de kijker te zetten.

Samen worden acties voor crowdfunding uitgewerkt en financiering gezocht van bedrijfspartners. Het kostenplaatje van het onderzoek en de behandeling van de *Madonna* bedraagt 200 000 euro. Afhankelijk van de publiek-private inbreng wordt getracht om tegen de heropening van de kapel ook het Mariabeeld, het altaar en twee stenen grafmonumenten een duurzame behandeling te geven.

Actie voor Doornik en Brussel

Ook de Art Nouveauhuizen in Brussel en de Schatten van de kathedraal van Doornik zijn toperfgoed in nood. Aangespoord door de enorme bijval van het publiek voor beide projecten, stuurde de commissie aan om ook voor deze parels actie te ondernemen. Begin 2022 trekt een interdisciplinair team van het KIK naar Doornik om de meest noodlijdende en uitzonderlijke kerkschatten in kaart te brengen. Die selectie gaat gepaard met een gedetailleerd plan van aanpak. De lokale verenigingen krijgen begeleiding om een campagne op te zetten om de nodige fondsen te verzamelen, waarna de restaurateurs van het KIK aan de slag kunnen. Voor de derde publiekslieveling, de Art Nouveauhuizen in Brussel, zal het KIK zijn lange samenwerking met urban.brussels voortzetten en op zoek gaan naar concrete pistes voor herwaardering.

Hilde De Clercq, algemeen directeur a.i. van het KIK: “Ik wil iedereen bedanken die zijn of haar stem uitbracht, of de Erfgoed Challenge steunt met een gift. Het enorme enthousiasme voor deze eerste editie is een sterk signaal hoezeer erfgoed leeft bij de mensen. Zo treedt België eindelijk in de voetsporen van de urgente campagnes in het buitenland om erfgoed in de kijker te zetten en steun te bieden. Zelfs de projecten die het publiek uiteindelijk niet verkoos – de sarcofaag van Amay, de Ensorkostuums in Mu.Zee en de gipsotheek van het Meuniermuseum – genoten een ongeziene aandacht via deze campagne.”

Groeiende participatie voor de editie 2022

Vanaf het voorjaar 2022 kunnen beheerders van publieke monumenten en collecties ook zelf een project voordragen. Hun voorstellen worden geëvalueerd door de experts van het KIK en vormen de basis van een nieuwe jaarlijst met genomineerde erfgoedprojecten. In het najaar kan iedereen opnieuw zijn of haar stem uitbrengen. Het winnend” project, door de commissie verkozen uit de publieksstemming, gaat dan een glansrijke toekomst tegemoet. Zo schept de Erfgoed Challenge een duurzaam kader om de kunstschatten en monumenten in ons land via brede participatie en filantropie een betere zorg te bieden. Tegen 2030, de 200ste verjaardag van België, laten we minstens tien erfgoed sites opnieuw schitteren.

Een commissie met een hart voor erfgoed

De Erfgoed Challenge wordt begeleid door een commissie van Belgen met een heel diverse achtergrond, maar allen met een groot hart voor erfgoed. Zij ondersteunen de campagne en selecteren samen het winnende project uit de publieksstemming.

Daarbij houden ze rekening met de urgentie van een behandeling, de betekenis van het project voor de gemeenschap, de lokale betrokkenheid en de populariteit van de erfgoedschat in de stemcampagne.

De commissieleden zijn:

- Baron Frans van Daele, gewezen topdiplomaat en kabinetschef van koning Filip en van Europees voorzitter Herman Van Rompuy, bestuurder van de KU Leuven en van de Muziekkapel Koningin Elisabeth.
- Michel Moortgat, CEO van brouwerij Duvel Moortgat, voorzitter van het Erfgoedfonds van de Koning Boudewijnstichting en voorzitter van het hedendaags kunstencentrum WIELS in Brussel.
- Hadja Lahbib, journaliste en nieuwsanker bij de RTBF, documentairemaakster en filmregisseuse en opdrachthouder voor 'Brussel 2030' (kandidaatstelling Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot culturele hoofdstad van Europa in 2030).
- Hanan Challouki, oprichtster van Inclusified, schrijfster van het boek Inclusieve Communicatie, laureaat van de Forbes 30 under 30 Europe 2018-lijst, gastdocent aan de Odisee Hogeschool, vice-voorzitter van de Belgian Association of Marketing en onafhankelijk bestuurder bij Flanders Investment & Trade.
- Christophe Deborsu, wetstraatjournalist, presentator van C'est pas tous les jours dimanche (RTL), auteur van de bestseller Dag Vlaanderen! en columnist voor Het Belang van Limburg.
- Jannie Haek, gedelegeerd bestuurder van de Nationale Loterij
- Hilde De Clercq, algemeen directeur a.i. van het KIK, voorzitter van de commissie

Een krachtig initiatief

De Erfgoed Challenge is een initiatief van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK, Brussel). Deze federale wetenschappelijke instelling speelt sinds 1948 een pioniersrol in de erfgoedzorg. Hun interdisciplinair team van wetenschappers, restaurateurs, kunsthistorici, fotografen en specialisten in beeldvorming bestudeert onze Belgische erfgoedschatten, geeft ze een duurzame behandeling en brengt ze dichterbij alle liefhebbers. Het KIK is vooral gekend als uitvoerder van toprestauraties zoals die van het Lam Godsveelluik van de gebroeders van Eyck, maar coördineert evengoed noodhulp aan erfgoed of bewaart het collectief visueel geheugen in de online databank BALaT, met meer dan 1 miljoen foto's van het cultureel erfgoed. www.kikirpa.be

De Nationale Loterij is de eerste Founding Partner van de Erfgoed Challenge, met dank aan al haar spelers. De financiering van de behandeling van het winnende project wordt verder aangevuld door een fondsenwervingscampagne bij bedrijven, fondsen en het grote publiek. Erfgoed is van iedereen. Door mensen op directe wijze te betrekken bij de zorg ervoor, wordt het belang voor individu en samenleving vergroot. Dat is cruciaal om het Belgische erfgoed de zorgen te bieden die het verdient.

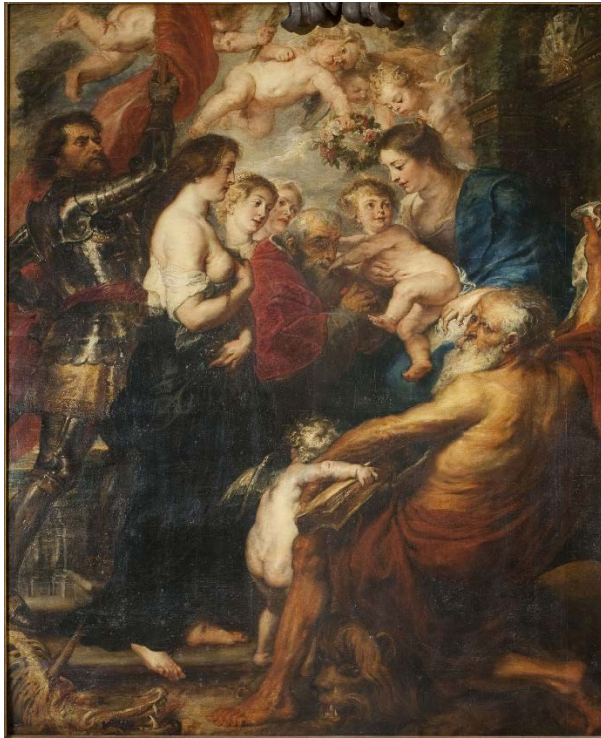
Quotes

Thomas Dermine, staatssecretaris voor wetenschapsbeleid: “Dit is een unieke kans om de kennis en expertise over Rubens verder uit te bouwen en te delen met iedereen: van een lokale liefhebber tot buitenlandse experts. Tegelijk is het een breed gedragen publieksproject. We streven zo naar een wetenschapsbeleid dat voor iedereen toegankelijk is.”

Jannie Haek, gedelegeerd bestuurder van de Nationale Loterij: “Ik ben verheugd dat het publiek zo massaal zijn stem liet horen voor deze unieke schatten. Dankzij de steun van de spelers van de Nationale Loterij kunnen we Rubens' laatste wens duurzaam eren. Enkele dagen voor zijn dood vroeg hij om dit schilderij een plaats te geven in zijn grafkapel. Met de Erfgoed Challenge blazen wij deze bijzondere plek nieuw leven in.”

Meer info of vragen?

Contacteer persverantwoordelijke simon.laegers@kikirpa.be | 0494 32 07 80

Pieter Paul Rubens, O.-L.-Vrouw met Kind omringd door heiligen, ca. 1630, Olieverf op paneel, 220 x 193 cm, Sint-Jacobskerk, Antwerpen.

© KIK-IRPA, Brussel

<http://balat.kikirpa.be/object/61545>

Figuur 1

Figuur 2

Figuur 3

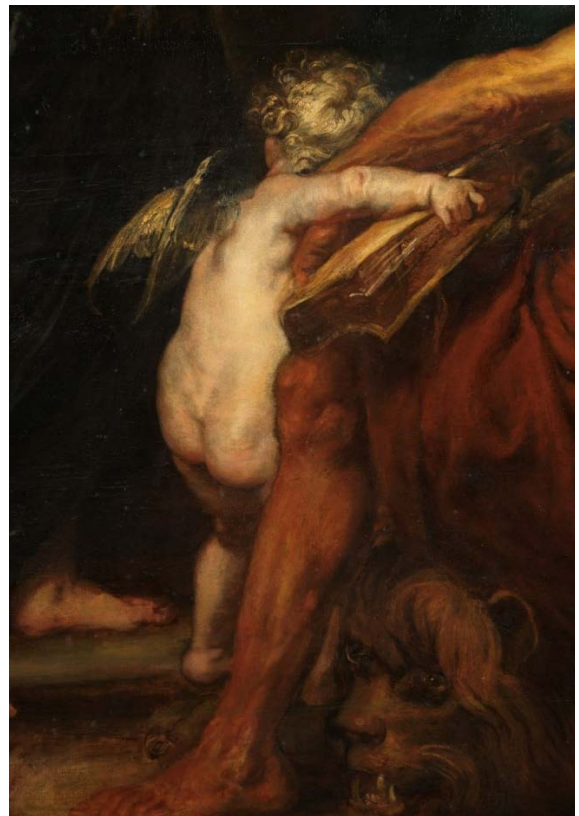
Figuur 4

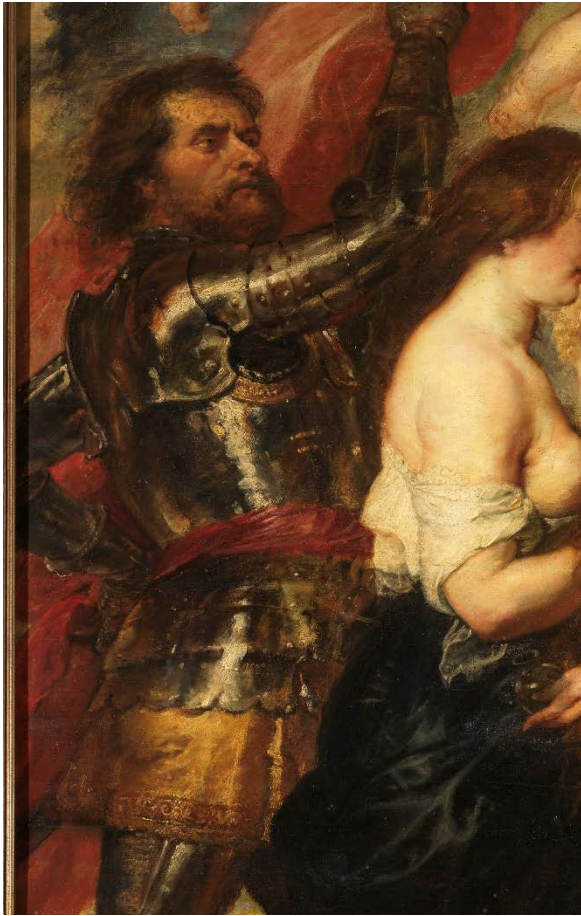
Figuur 5

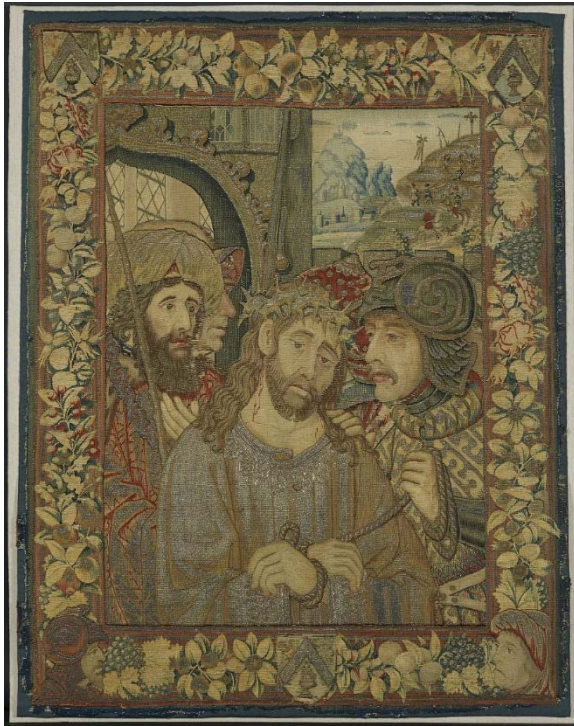
Figuur 6

Figuur 7

Figuur 8

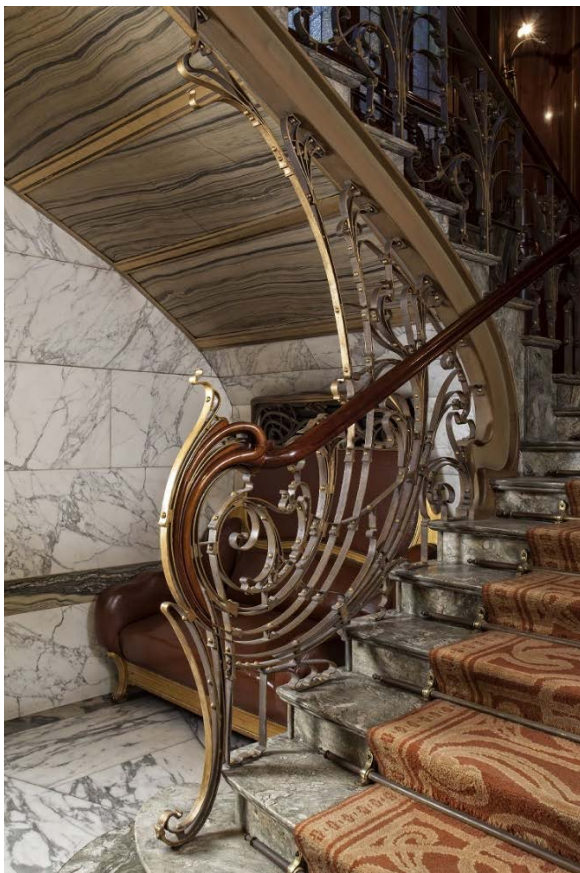

Figuur 9

Een van de Schatten van Doornik: Wandtapijt met Ecce Homo, Brussel, 1534, 112 x 87,5 cm, Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, Doornik.

© KIK-IRPA, Brussel

<http://balat.kikirpa.be/object/10061545>

Figuur 10

Art Nouveauwoning Brussel: Aanzet van de eretrap, hout en verguld ijzersmeedwerk, Hotel Solvay, Brussel, Victor Horta (architect), 1894-1903. © KIK-IRPA, Brussel

<http://balat.kikirpa.be/object/11028865>

Figuur 11 De commissieleden